

„Mi csak porszemek vagyunk, a művész maga az Isten...”

Kristófi János retrospektív kiállításáról

A Sebes-Körös partján festegető szakállas, öreg piktör úgy tartozott Várad lelkéhez, mint levegővétel az életbenmaradáshoz, hiszen a városnak azt a második fénykorát örökítette meg vásznain, amivé az elporlott középkortól elszakadó, újjáalapított település a 19. század végére, s főként a 20. század első évtizedeiben érett. A daloló, csengő-bongó kis „Párizst” festette szecessziós és eklektikus épülethadával, kávéházaival, színházával és a hírlapokat olvasgató, művelt, világjárta, divatos nagypolgáiraival, ugyanakkor az évezredes kontinuitást sugárzó barokk székesegyházával és az impozáns püspöki rezidenciával, amelyek a Szent László hamvaiban mégiscsak erősen gyökerező Janus-arcú Várad elmélyült keresztény rétegéhez tartoznak. Ennek, a tősgyökeres váradiak képzeletében még létező világnak, a Holnap városának volt az egyik legavatottabb megörökítője Kristófi János. Istenes lelkülettel és harmóniateremtő szépséggel felvértezve festette impresszionisztikus ihletésű képeit, amelyek egyszerre mesélték és illatozták a város díszes rizalitjai közé zárt emberarcú történeteiket. A zenélésben és a festészetben is járatos népes családjával, nemesi származású feleségével, Hoványi Judit keramikus-

sal és tíz gyermekével mintha az általa megfestett váradiság bástyája lett volna a kommunizmus legsötétebb évtizedeiben.

Különleges kettős évforduló gyűjtötte egybe a művészetkedvelő közönséget február 2-án a nagyváradai római katolikus püspöki palotában, Kristófi János retrospektív tárlatának megnyitóján, hiszen a 20. századforduló nagypolgári Váradjával daloló festőművész immár tíz éve, hogy 2014. január 5-én végleg megtért Teremtőjéhez, és az 1925. december 15-én született Mester századik születésnapja közeleg.

Kristófi János több mint kétezer művet számláló, nagyjából 65 évet felölelő, gyakorlatilag utolsó leheletéig tartó munkássága Várad halhatatlan doyenjei között kanonizálja a festőművészt. Annak a nagybányai festőiskolán nevelkedett generációnak a méltó követője és örököse, akik a figurális képalkotást mesterfokra emelték azon az ominózus századfordulón: Mikes Ödön, Barát Mór, Tibor Ernő, Macalik Alfréd stb., olyannyira, hogy a városba érkeztek a fiatal Kristófi Macalik helyére került a váradai Művészeti Népiskolában. A monospetri gazdafiúból Várad ikonikus festőjévé válni a széppel kötött örök szövetség folya-

matosan emelkedő, fejlődő íve volt, amelynek középpontjában a legfőbb szépség áll, maga az Isten, ezt hitte, élte és hirdette hétköznapi példájával és ecsetével – szülőföldjén és Bukaresttől Budapesten, Amszterdamban át Rómáig bárhol, ahol tartalommal s művészettel csordultig teli 89 esztendejében megfordult.

A halála évében készült legutolsó televíziós interjújában álarctalan, mély alázattal fogalmazta meg festői hitval-

lását, amely letisztult istenhitének is tanúságtétele volt: „A táj Isten alkotása, mi csak porszemek vagyunk... Csak dadogunk Isten alkotásához képest. (...) A művész maga az Isten. Az ember próbál valamit elmondani abból, amit lát, ami szép, ami jó, ami egyensúlyos, ami harmonikus. És ha ez sikerül a művésznek, akkor elérte célját.”

*Balla Tünde,
a tárlat kurátora*

A Farkas utcai
templom,
Kolozsvár (1951),
tus, papír,
21 × 30 cm